

Behandeling van hypertensie

*P. Van der Niepen
Nefrologie en Hypertensie
UZ Brussel*

Universitair Ziekenhuis Brussel

Affligem, 14 maart 2009

- Wanneer behandeling starten?
- Tot welke BD behandelen?
- Welke behandelingsstrategie?

2007 Richtlijnen voor de behandeling van arteriële hypertensie

**Europese vereniging voor hypertensie
Europese vereniging voor cardiologie**

Journal of Hypertension 2007; 25:1105-1187

European Heart Journal 2007; 28: 1462-1536

Practice guidelines: Journal of Hypertension 2007; 25: 1751-1762

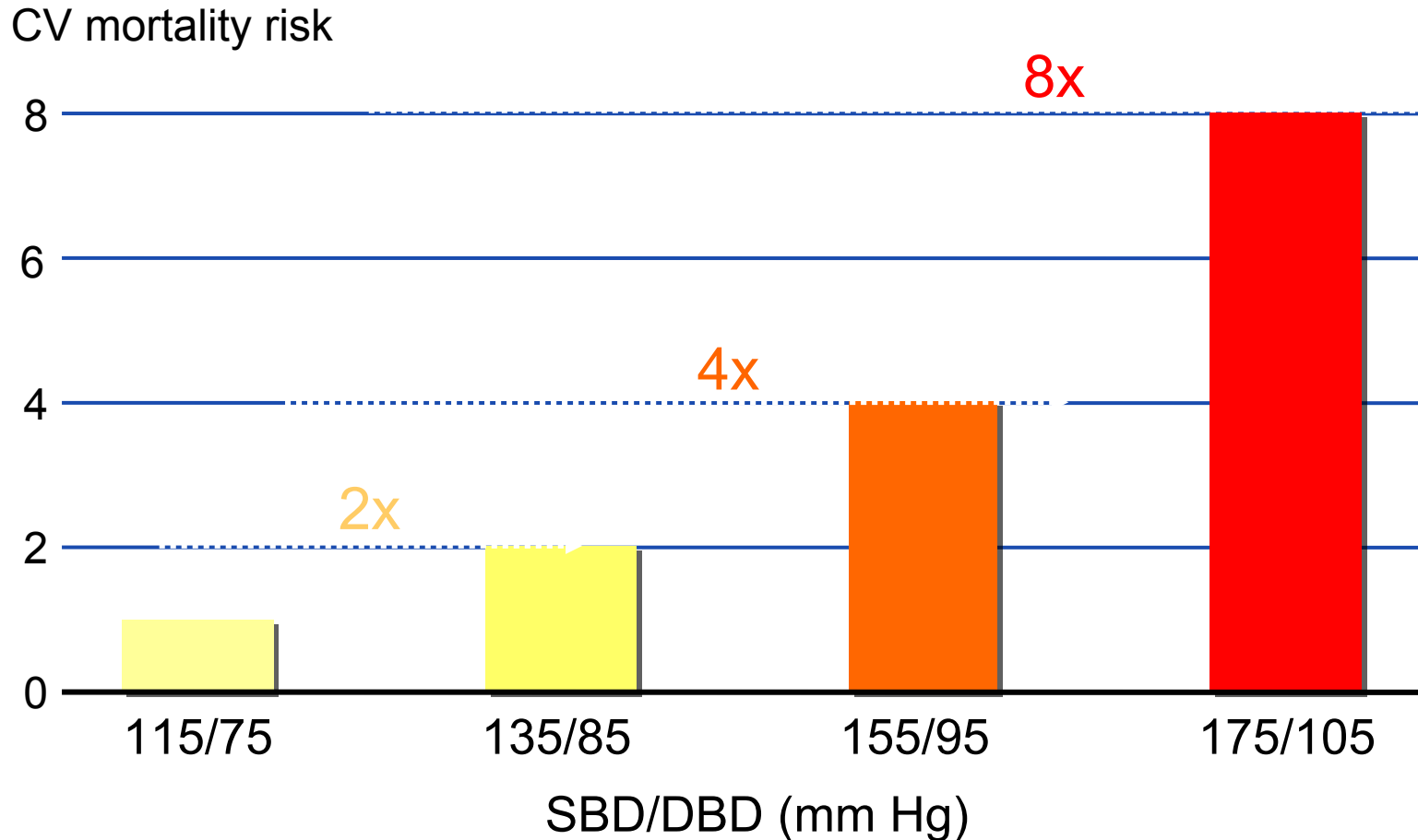
Tijdschrift voor Geneeskunde 2007; 63 (22): 1077-1088

Definities en classificatie van hypertensie volgens de SBD en DBD (mm Hg)

Categorie	Systolisch		Diastolisch
Optimale BD	< 120	en	< 80
Normale BD	120 - 129	en/of	80 - 84
Hoognle BD	130 - 139	en/of	85 - 89
Graad 1 HT	140 - 159	en/of	90 - 99
Graad 2 HT	160 - 179	en/of	100 - 109
Graad 3 HT	≥ 180	en/of	≥ 110
Geïsoleerde systolische HT	≥ 140	en	< 90

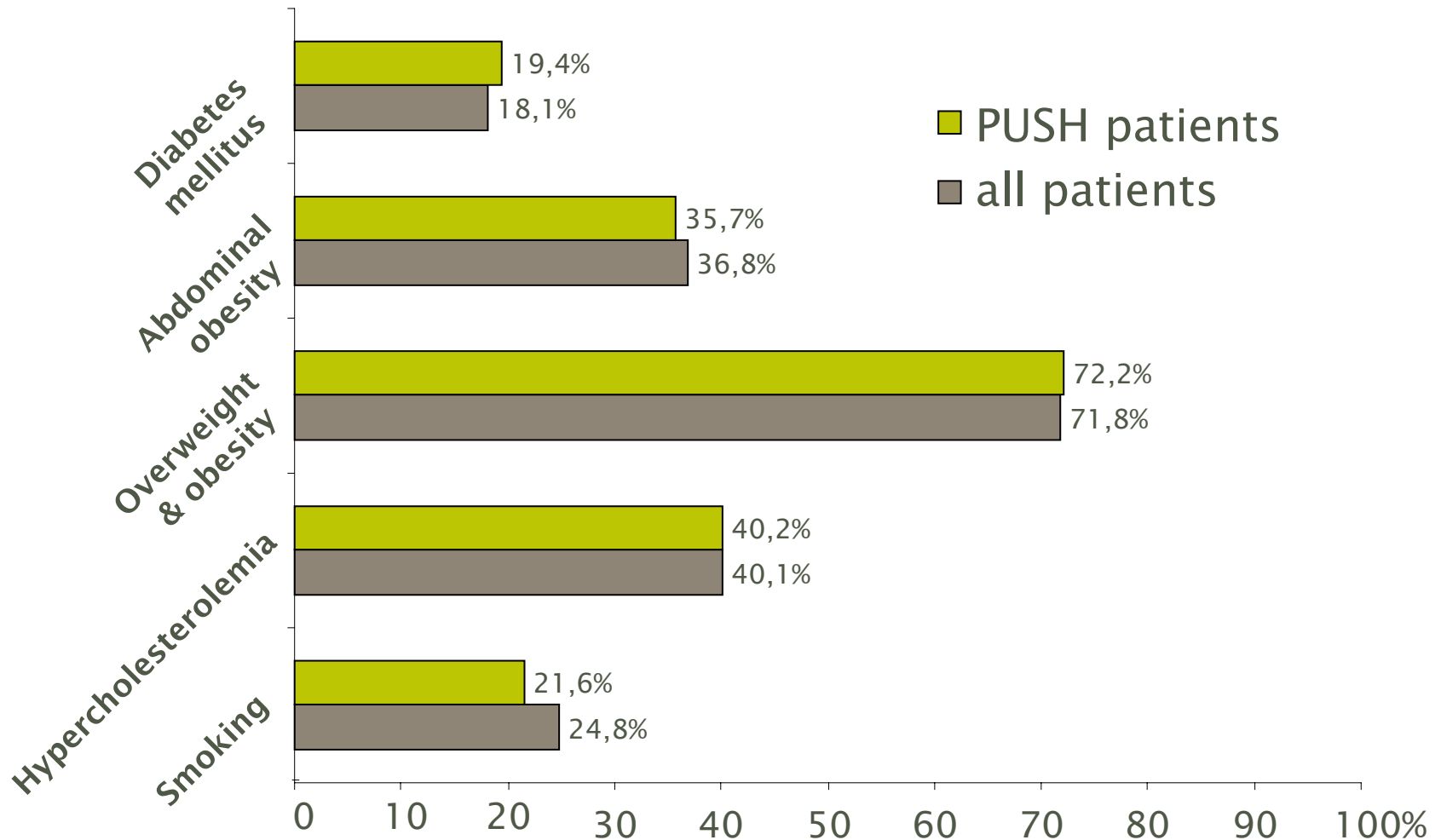
Het risico op cardiovasculaire sterfte verdubbelt met elke 20/10 mm Hg toename in BD*

* Individuals aged 40–69 yrs

I-InSyst

Cardiovasculaire risicofactoren

Risicostatificatie

Andere CVRF, sOS of ziekte	Normaal SBD 120-129 of DBD 80-84	Hoognormaal SBD 130-139 of DBD 85-89	Graad 1 HT SBD 140-159 of DBD 90-99	Graad 2 HT SBD 160-179 of DBD 100-109	Graad 3 HT SBD ≥ 180 of DBD ≥ 110
Geen andere risicofactoren	Gemiddeld risico	Gemiddeld risico	Laag toegevoegd risico	Matig toegevoegd risico	Hoog toegevoegd risico
1-2 risicofactoren	Laag toegevoegd risico	Laag toegevoegd risico	Matig toegevoegd risico	Matig toegevoegd risico	Heel hoog toegevoegd risico
3 of meer risicofactoren, MS, sOS of DM	Matig toegevoegd risico	Hoog toegevoegd risico	Hoog toegevoegd risico	Hoog toegevoegd risico	Heel hoog toegevoegd risico
Aangetoonde CV of nieraandoening	Heel hoog toegevoegd risico	Heel hoog toegevoegd risico	Heel hoog toegevoegd risico	Heel hoog toegevoegd risico	Heel hoog toegevoegd risico

Laag, matig, hoog en heel hoog risico refereren aan 10 jaar risico van een fatale of niet-fatale CV verwickeling. De term “toegevoegd” geeft aan dat in alle categorieën het risico hoger is dan het gemiddelde.

Factoren die de prognose beïnvloeden:

Risicofactoren

- Systolische en diastolische BD waarde
- Polsdruk bij ouderen (verschil tussen SBD en DBD)
- Leeftijd (M >55 jaar; V >65 jaar)
- Roken
- Dislipidemie
  - TC >190 mg/dL (5,0 mmol/L) of
  - LDL-C >115 mg/dL (3,0 mmol/L) of
  - HDL-C: M <40 mg/dL (1,0 mmol/L); V <46 mg/dL (1,2 mmol/L)* of
  - TG >150 mg/dL (1,7 mmol/L)*
- Nuchter plasmagluucose: 102-125 mg/dL (5,6-6,9 mmol/L)*
- Abnormale glucosetolerantietest
- Abdominale obesitas (middelomtrek: M >102cm; V >88cm)*
- Familiale voorgeschiedenis van premature cardiovasculaire ziekte (M <55 jaar; V <65 jaar)

Factoren die de prognose beïnvloeden:

Subklinische orgaanschade

- Elektrocardiografische LVH (Sokolow-Lyon >38 mm; Cornell >2440 mm*ms) of
Echocardiografische LVH (LVMi: $M \geq 125$ g/m²; $V \geq 110$ g/m²)
- Verdikking van halsslagaderwand (IMT $>0,9$ mm) of plaque
Carotis-femorale polsgolfsnelheid >12 m/sec
Enkel-arm bloeddrukindex $<0,9$
- Licht verhoogd plasmacreatinine:
  - M: 1,3-1,5 mg/dL (115-133 μ mol/L)
  - V: 1,2-1,4 mg/dL (107-124 μ mol/L)Lage geschatte glomerulaire filtratiesnelheid (<60 mL/min/1.73m²)
of creatinineklaring (<60 mL/min)
Microalbuminurie: 30-300 mg/24u of
albumine-creatinineratio: $M \geq 22$, $V \geq 31$ mg/g creat

Factoren die de prognose beïnvloeden: Diabetes Mellitus

Nuchter plasmagluucose:

≥ 126 mg/dL (7,0 mmol/L) bij herhaalde meting,

of

Plasmagluucose na belasting:

> 198 mg/dL (11,0 mmol/L)

Factoren die de prognose beïnvloeden:

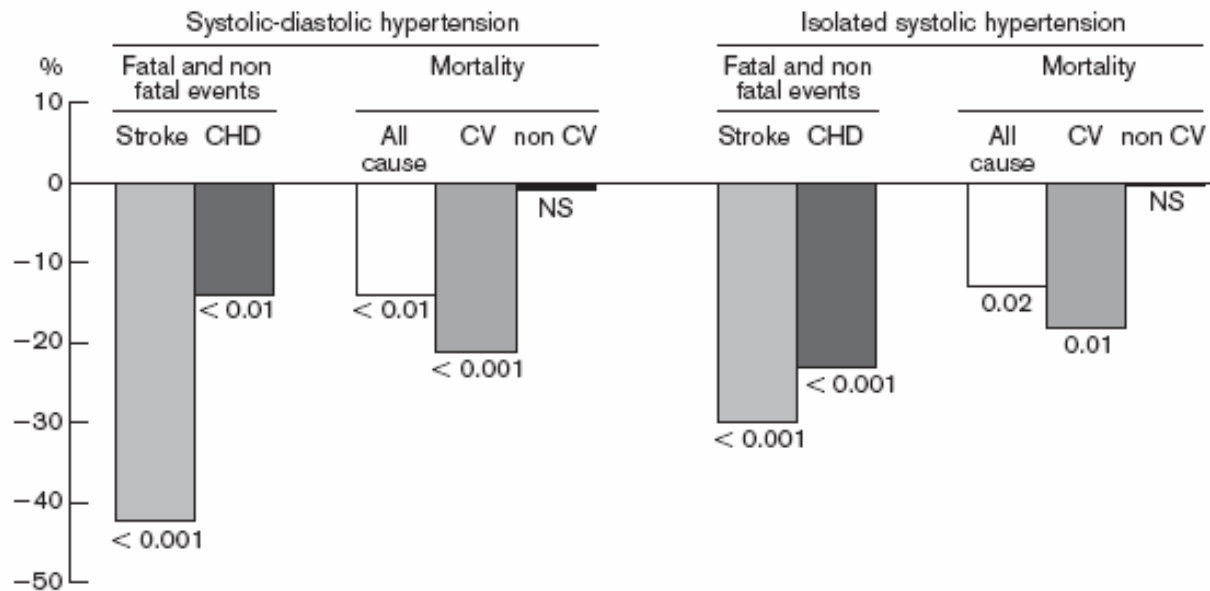
Aangetoonde cardiovasculaire - of nierziekte

- **Cerebrovasculaire ziekte:** ischemische beroerte; hersenbloeding; voorbijgaande ischemische aanval (TIA)
- **Hartziekte:** myocardinfarct; angina pectoris; coronaire revascularisatie; hartfalen
- **Nierziekte:** - diabetische nefropathie
  - nierfunctiebeperking: serumcreatinine:
    - M >1,5 mg/dL (133 μ mol/L)
    - V >1,4 mg/dL (124 μ mol/L)
  - proteïnurie (>300 mg/24u)
- **Perifeer vaatlijden**
- **Gevorderde retinopathie:** bloedingen of exsudaten, papiloedeem

Afname van het aantal fatale en niet-fatale CV voorvallen

Actieve antihypertensieve behandeling vs placebo of geen behandeling

Fig. 1

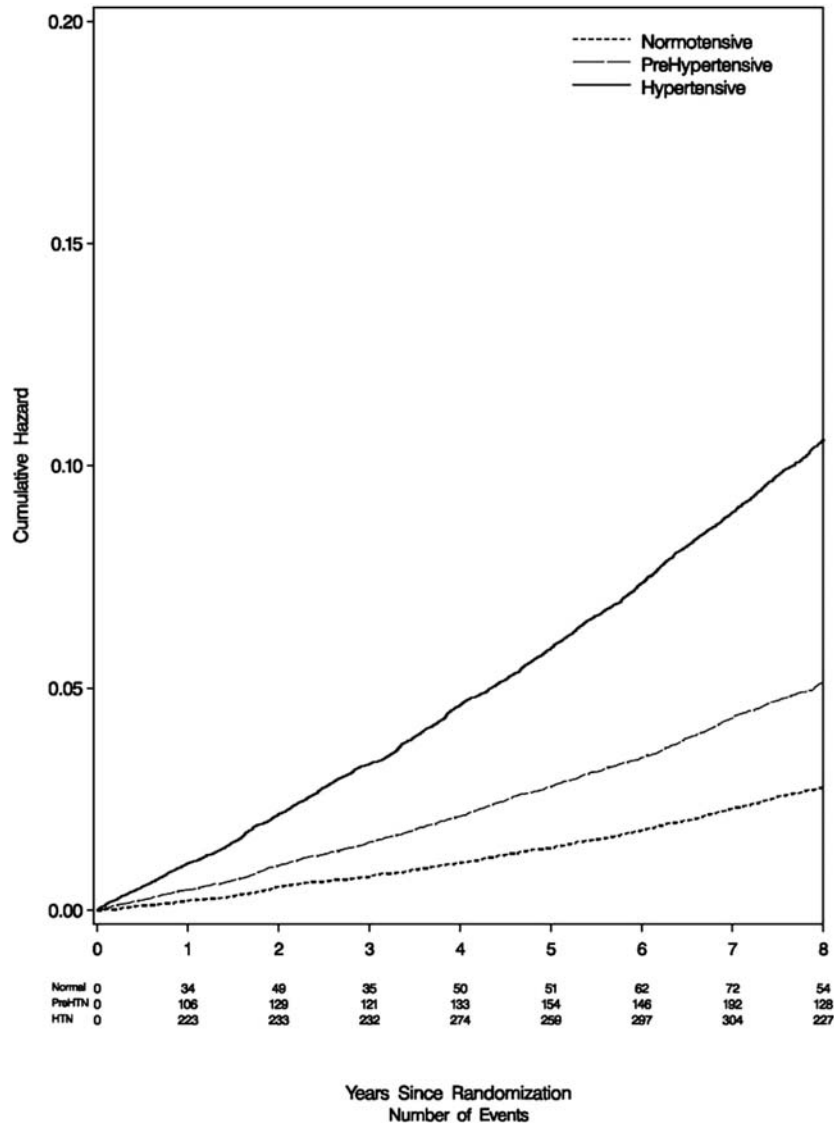
Event reduction in patients on active antihypertensive treatment versus placebo or no treatment. CHD, coronary heart disease; CV, cardiovascular.

Hoe vroeg starten met antihypertensieve behandeling?

Controverse rond “prehypertensie” (120-139/80-89 mm Hg)

- Risico op CV voorvallen ↑ (*Hsia et al, circulation 2007; Delles et al, J Hypertens 2008*)
- ↕
- Geen onafhankelijke RF voor sterfte, noch voor orgaanschade bij jonge personen (*Lee et al, Int J Cardiol 2008; Norton et al, J Hypertens 2008*)

Cumulatieve kans op cardiovasculair voorval ~ JNC7 bloeddruk categorie

60785

postmenopausale V

Prevalentie PreHT:
40%

FU: 7.7 yrs

PreHT is geen onafh. RF voor sterfte, tenzij andere CVRF aanwezig zijn (Singapore CV Cohort study)

N= 5830 FU: 12 yrs	HR (95% CI) Algemene sterfte	HR (95% CI) CV sterfte
PreHT	1.0 (0.8-1.4)	1.5 (0.8-2.6)
HT	1.9 (1.4-2.6)	4.1 (2.3-7.3)
PreHT + DM	1.8 (1.0-2.9)	4.4 (1.9-10.4)
PreHT + Roken	2.2 (1.3-3.5)	4.9 (1.8-13.3)
PreHT + Voorafbestaande CVZ	3.1 (1.5-6.4)	9.3 (3.3-25.9)

Instelling antihypertensieve behandeling

Andere CVRF , sOS of ziekte	Normale BD SBD 120-129 of DBD 80-84	Hoognormale BD SBD 130-139 of DBD 85-89	Graad 1 HT SBD 140-159 of DBD 90-99	Graad 2 HT SBD 160-179 of DBD 100-109	Graad 3 HT SBD ≥180 of DBD ≥110
Geen andere risicofactoren	Geen BD-interventie	Geen BD- interventie	Verschillende maanden verandering in levensstijl, dan farmacotherapie indien BD niet onder controle	Verschillende weken verandering in levensstijl, dan farmacotherapie indien BD niet onder controle	Verandering in levensstijl + onmiddellijke farmacotherapie
1-2 CVRF	Verandering in levensstijl	Verandering in levensstijl	Verschillende weken verandering in levensstijl, dan farmacotherapie indien BD niet onder controle	Verschillende weken verandering in levensstijl, dan farmacotherapie indien BD niet onder controle	Verandering in levensstijl + onmiddellijke farmacotherapie
≥3 CVRF, MS, sOS	Verandering in levensstijl	Verandering in levensstijl en farmacotherapie te overwegen	Verandering in levensstijl + farmacotherapie	Verandering in levensstijl + farmacotherapie	Verandering in levensstijl + onmiddellijke farmacotherapie
Diabetes Mellitus	Verandering in levensstijl	Verandering in levensstijl + farmacotherapie	Verandering in levensstijl + farmacotherapie	Verandering in levensstijl + farmacotherapie	Verandering in levensstijl + onmiddellijke farmacotherapie
Aangetoonde CV of nierziekte	Verandering in levensstijl + onmiddellijke farmacotherapie	Verandering in levensstijl + onmiddellijke farmacotherapie	Verandering in levensstijl + onmiddellijke farmacotherapie	Verandering in levensstijl + onmiddellijke farmacotherapie	Verandering in levensstijl + onmiddellijke farmacotherapie
16					

Behandeling van arteriële hypertensie: Belang van een snelle bloeddruk normalisatie

**Time Interval
(months)**

**Δ SBP
mmHg**

**PRIMARY ENDPOINT
Odds Ratios and 95% CIs**

Overall study

2.2

0–3

3.8

3–6

2.3

6–12

2.0

12–24

1.8

24–36

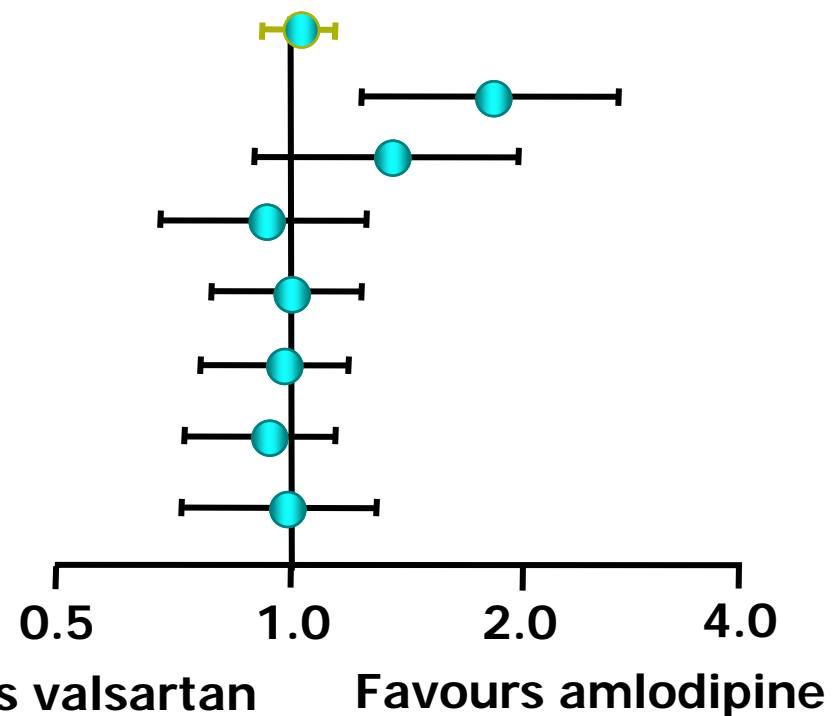
1.6

36–48

1.4

Study end

1.7

N = 15245

Behandelingsdoelen

- Het primaire behandelingsdoel is het bereiken van een maximale vermindering van het totale cardiovasculaire risico op lange termijn
- Dit vereist de behandeling van de verhoogde BD per se evenals de geassocieerde omkeerbare CVRF
- De BD zou bij alle patiënten moeten verlaagd worden tot minstens < 140/ < 90 mm Hg en < 130/ < 80 mm Hg bij patiënten met diabetes of een hoog/ heel hoog CV risico (lagere waarden, indien goed verdragen).
- Om gemakkelijker de streefbloeddruk te bereiken zou de antihypertensieve behandeling moeten worden ingesteld vooraleer significante orgaanschade ontstaat

Behandeling van arteriële hypertensie:

Veranderingen in levensstijl

- Bij alle patiënten dienen gepaste veranderingen in levensstijl te worden doorgevoerd, ook bij diegenen die met geneesmiddelen behandeld worden
- Het doel is de BD te verlagen, andere risicofactoren te controleren, en, bij farmacologische behandeling, het aantal antihypertensiva te beperken
- Levensstijlmaatregelen zijn ook aan te raden bij patiënten met een hoognormale BD en bijkomende risicofactoren om het risico op het ontwikkelen van hypertensie te verminderen
- Veranderingen in levensstijl mogen niet louter "voorgeschreven" worden. De patiënten moeten gedragsondersteuning krijgen en de boodschap moet regelmatig herhaald worden

Behandeling van arteriële hypertensie:

Veranderingen in levensstijl

- De algemeen aanvaarde en dus ook te overwegen levensstijlmaatregelen ter verlaging van bloeddruk of CV risico zijn:
  - rookstop
  - gewichtsreductie (en stabilisatie van het gewicht)
  - vermindering van overmatig alcoholgebruik
  - lichaamsbeweging
  - beperking van zoutgebruik
  - verhoogde inname van groenten en fruit en verminderde inname van verzadigd en totaal vet
- Omdat deze op lange termijn doorgaans onvoldoende worden nageleefd en de bloeddrukrespons sterk variëert, dienen patiënten onder niet-farmacologische behandeling van nabij te worden gevolgd om, indien nodig tijdig farmacotherapie te starten

Behandeling van arteriële hypertensie:

De keuze van antihypertensiva

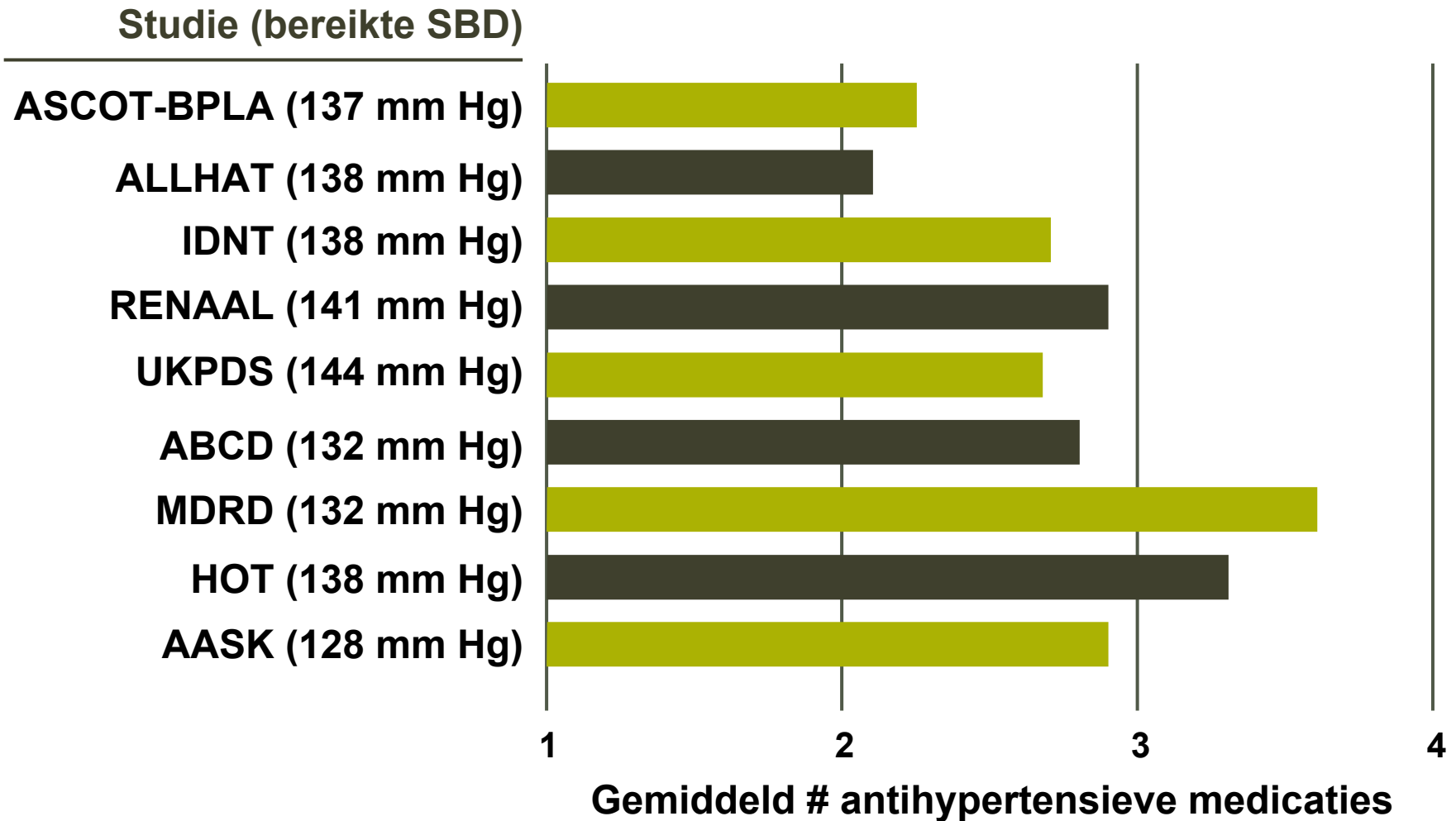
- De belangrijkste voordelen van een antihypertensieve behandeling zijn toe te schrijven aan de bloeddrukverlaging per se
- Vijf hoofdklassen van antihypertensieve geneesmiddelen – m. n. thiazidediuretica, CCB, ACEI, ARB en β B - zijn, alleen of in combinatie, geschikt voor de initiatie en voortzetting van de antihypertensieve behandeling
- β -blokkers, vooral in combinatie met een thiazidediureticum, zijn geen eerste keuze bij patiënten met een metabool syndroom of een hoog risico op het ontwikkelen van diabetes

Behandeling van arteriële hypertensie:

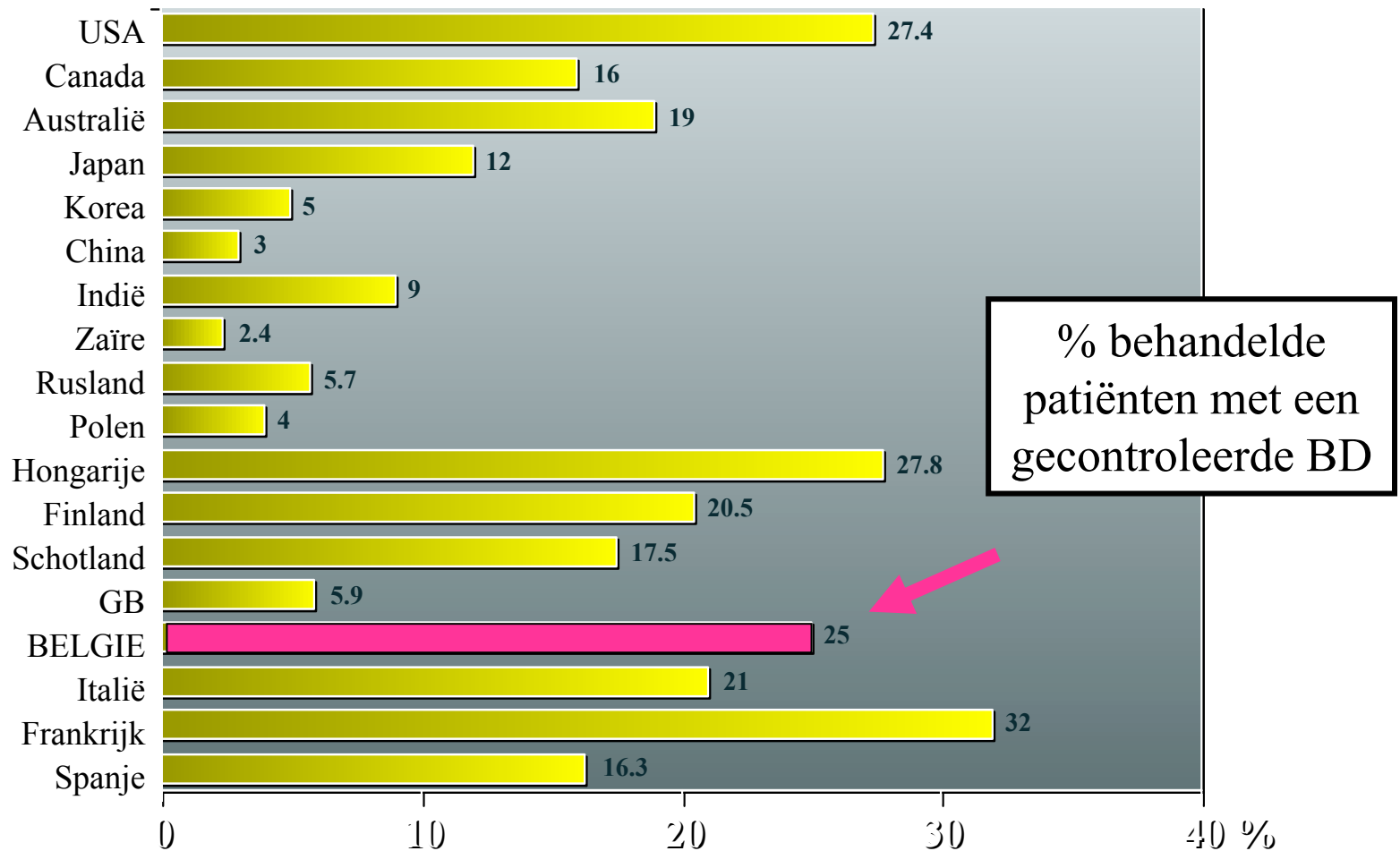
De keuze van antihypertensiva

- Omdat veel patiënten met meer dan één geneesmiddel moeten worden behandeld is identificatie van het eerste keuze geneesmiddel vaak overbodig
- Niettemin zijn er veel aandoeningen waarvoor aangetoond is dat sommige geneesmiddelen geschikter zijn dan andere als initiële behandeling of als onderdeel van een combinatietherapie

Multiple antihypertensiva in combinatie zijn nodig om de streefbloeddruk te behalen!

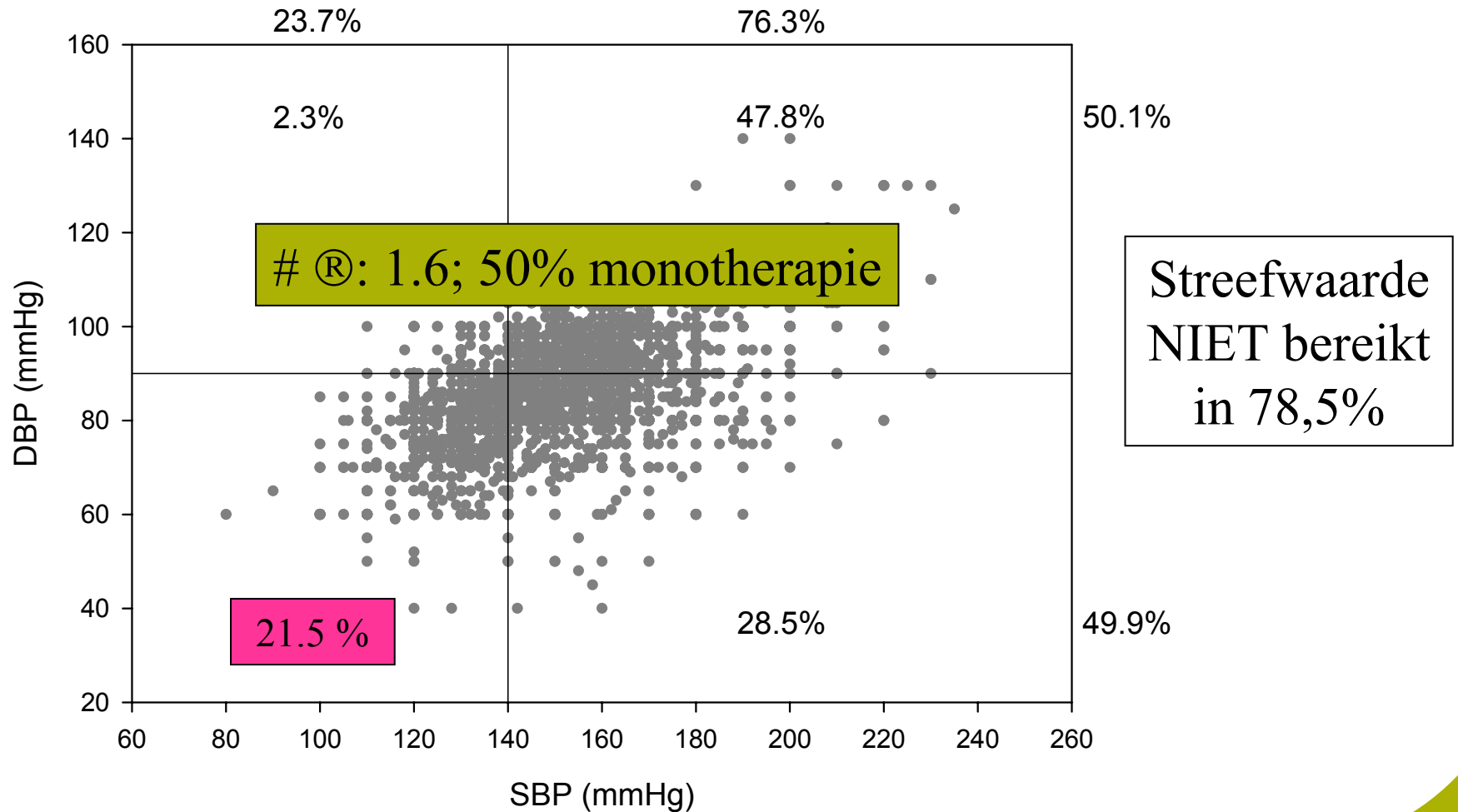

Controle van de bloeddruk

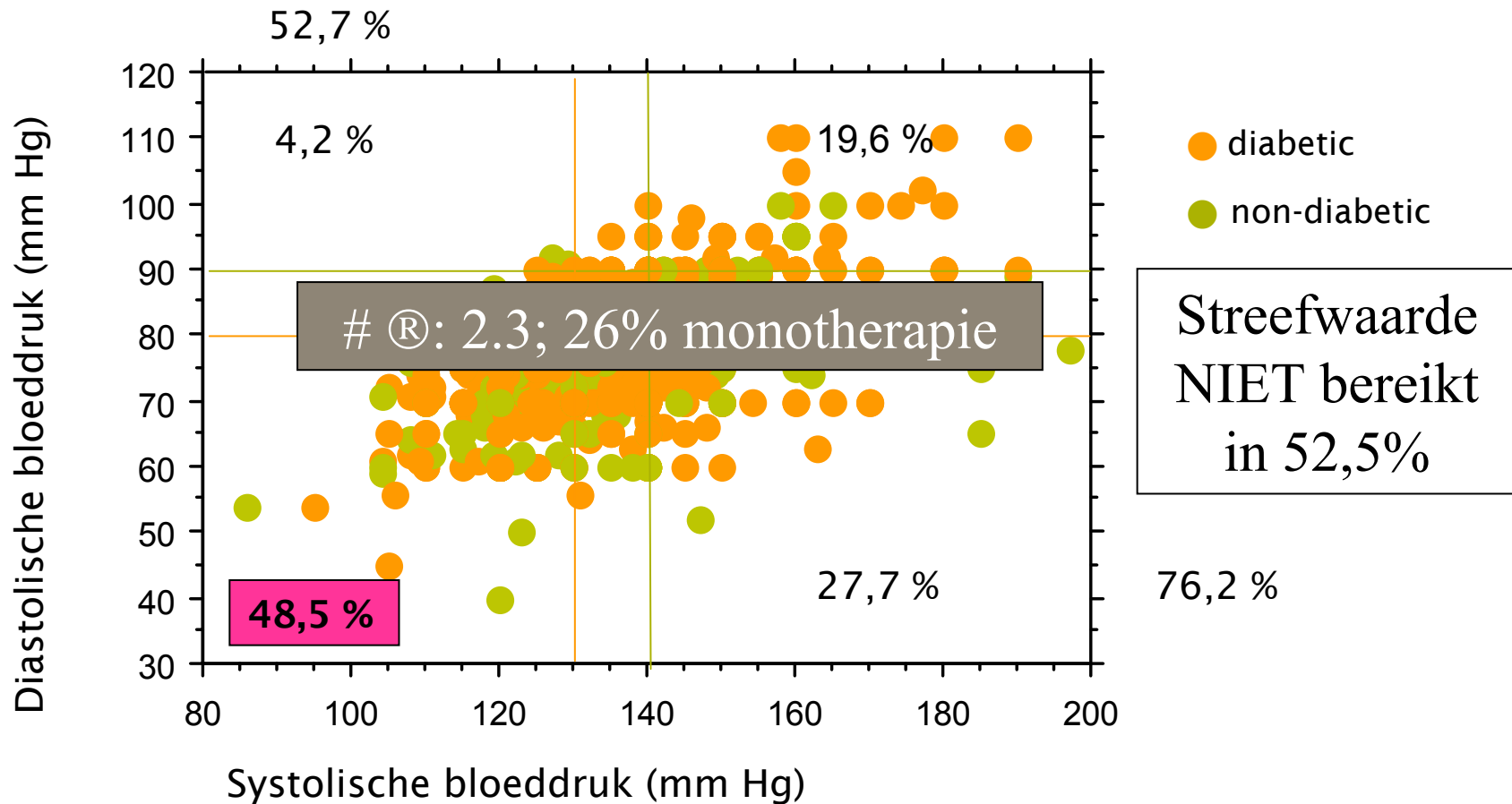
I-inSyst: Bloeddrukcontrole (0-6/2004)

n=11562 (49%V); 18% DM; 63 yrs; 150 (12)/88 (6) mm Hg

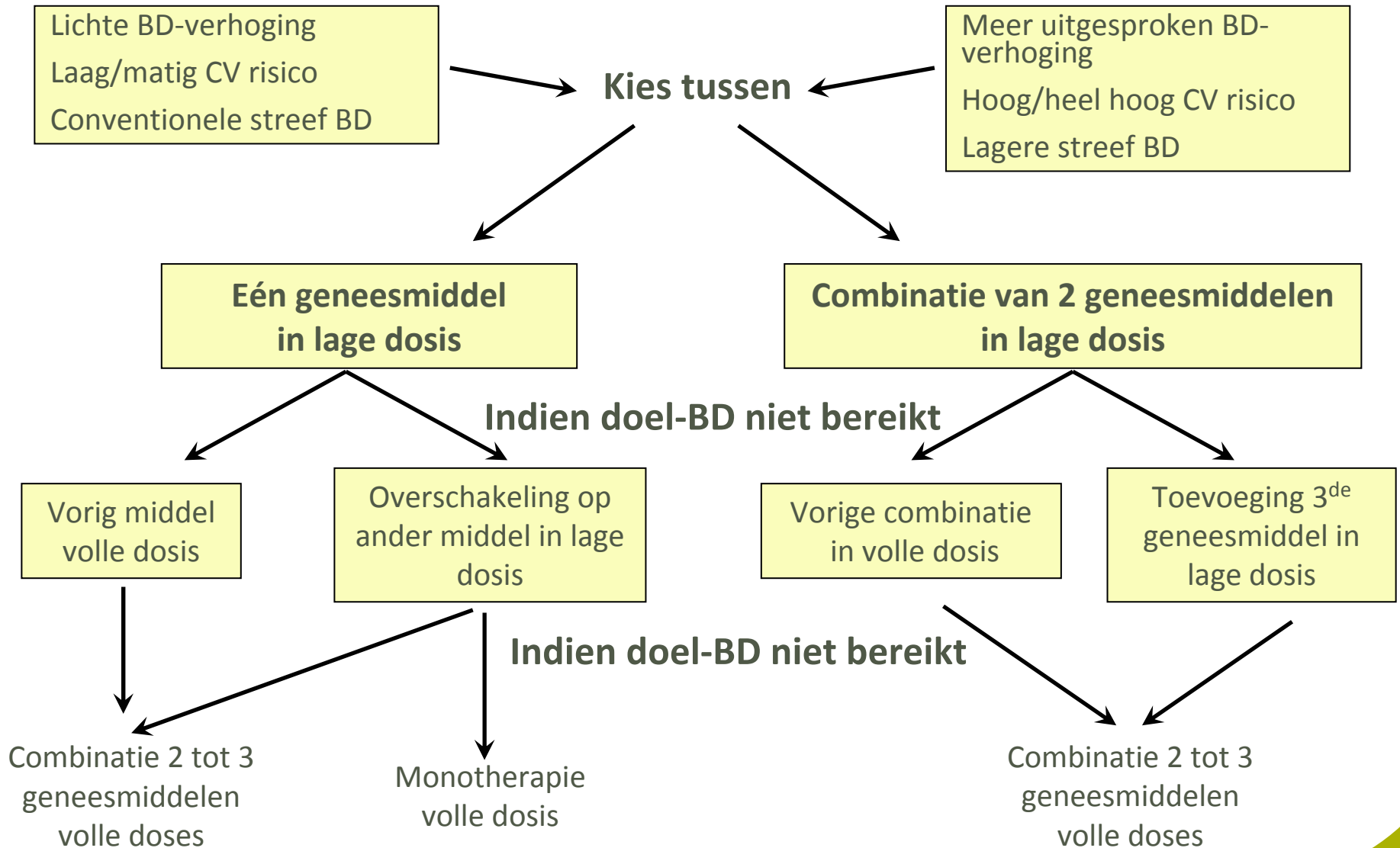

PAPY-65: Bloeddrukcontrole

N=1272 (55% W); 29% DM; 75 yrs; 134 (13) ± 79 (8) mm Hg

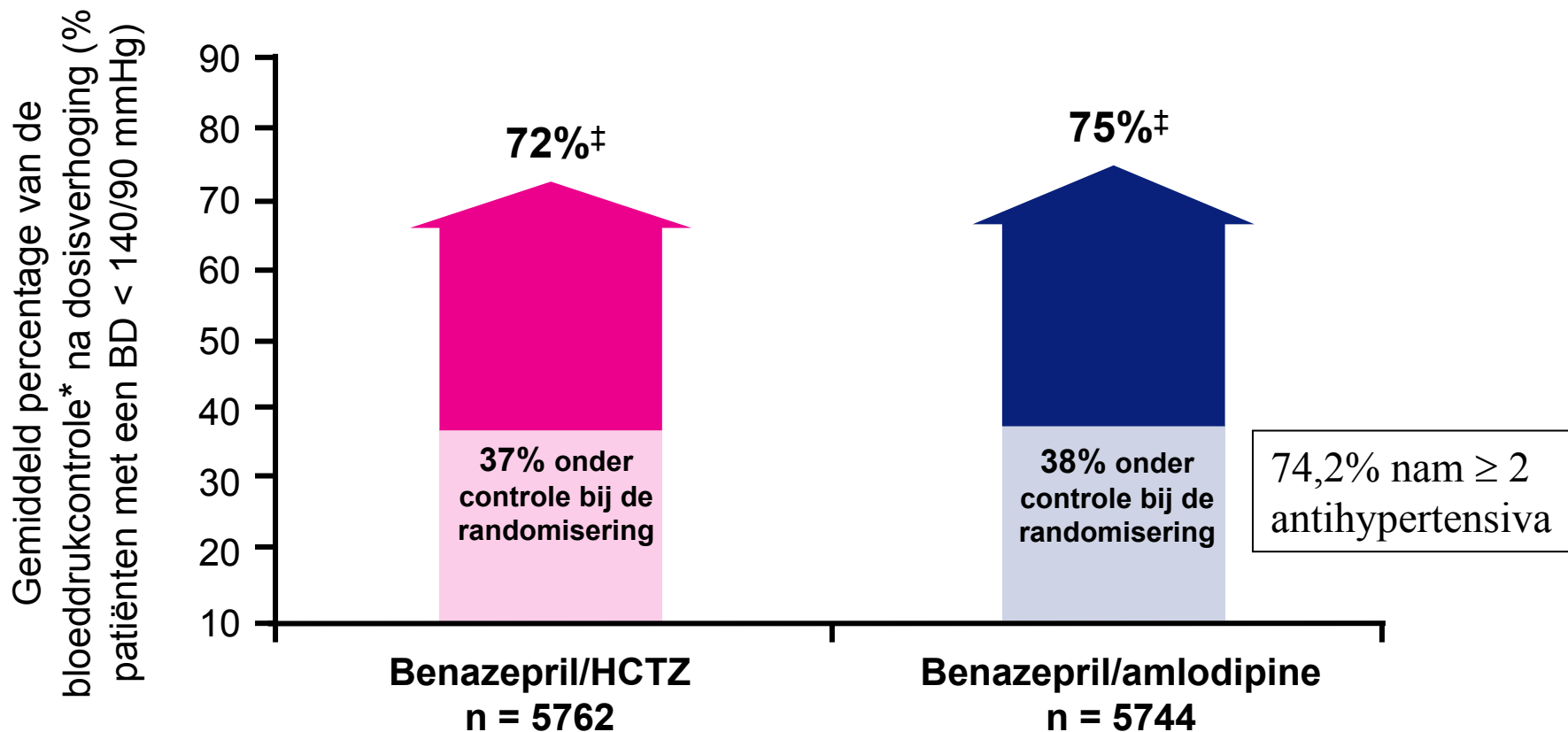
Monotherapie versus combinatietherapie

Waarom starten met combinatietherapie?

- Snellere BD controle
- Additief BD verlagend effect (*ACCOMPLISH*)*
- Pten die niet snel terugkomen
- Motiveert pten die verandering van therapie aanzien als falen van de behandeling
- Vangt inertia van geneesheren op (de probabiliteit van behandeling aan te passen voor graad 1 – 2 en 3 HT bedraagt resp. 20 – 32 – 40% (*D Berlowitz et al,*)
- Minder nevenwerkingen (*Fogari et al, J Hum Hypertens 2007*)
- Goedkoper
- Vergroot therapietrouw (# en duur) (*Chapman R et al, Arch Int Med 2005; Bloom et al, Clin Ther 1998; Corroa et al, J Hypertens 2008*)

ACCOMPLISH: Uitstekende BD controle met de combinaties in de vorm van één enkele tablet

*Controle gedefinieerd als een BD < 140/90 mmHg

‡Waarden berekend uit de gemiddelde BD na dosisverhoging en uit het gemiddelde percentage van de bloeddrukcontrole tijdens de gehele duur van het klinisch onderzoek

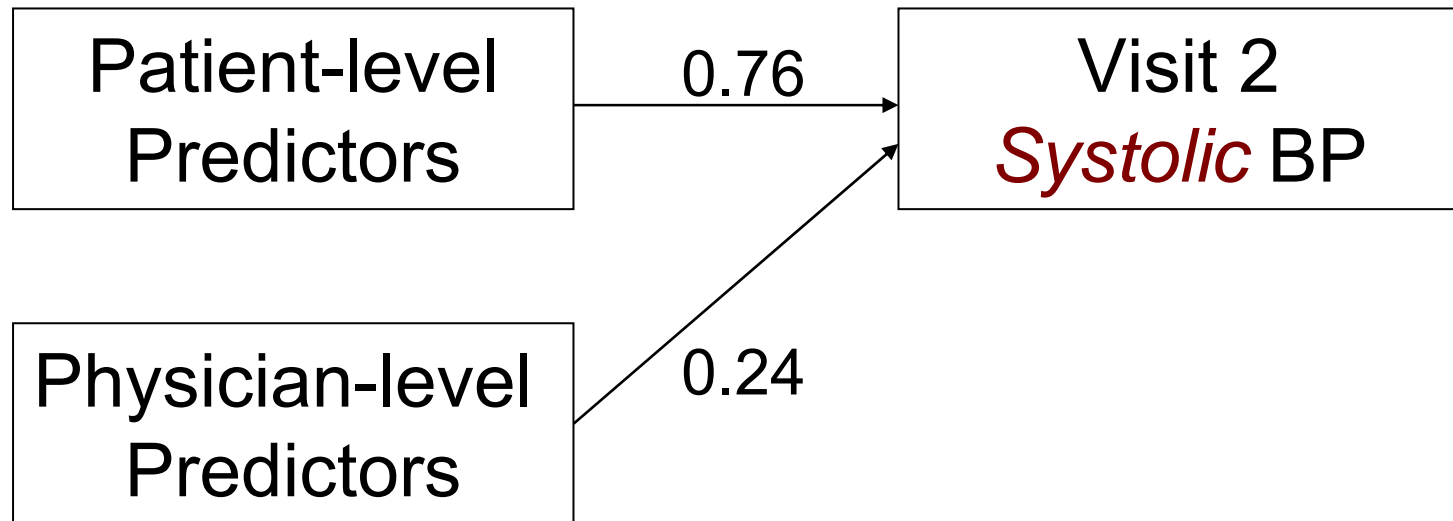
Waarom starten met combinatietherapie?

- Snellere BD controle
- Additief BD verlagend effect (*ACCOMPLISH*)
- Pten die niet snel terugkomen
- Motiveert pten die verandering van therapie aanzien als falen van de behandeling
- Vangt inertia van geneesheren op (de probabiliteit van behandeling aan te passen voor graad 1 – 2 en 3 HT bedraagt resp. 20 – 32 – 40% (*D Berlowitz et al,)**)
- Minder nevenwerkingen (*Fogari et al, J Hum Hypertens 2007*)
- Goedkoper
- Vergroot therapietrouw (# en duur) (*Chapman R et al, Arch Int Med 2005; Bloom et al, Clin Ther 1998; Corroa et al, J Hypertens 2008*)

PREVIEW: Multi-Level Modeling

N = 3194 ptn; 504 GP; # ® = 1,7; 154 (15)/139 (12) mm Hg

ICC* for SBP: 24% (ICC voor DBD: 25%)

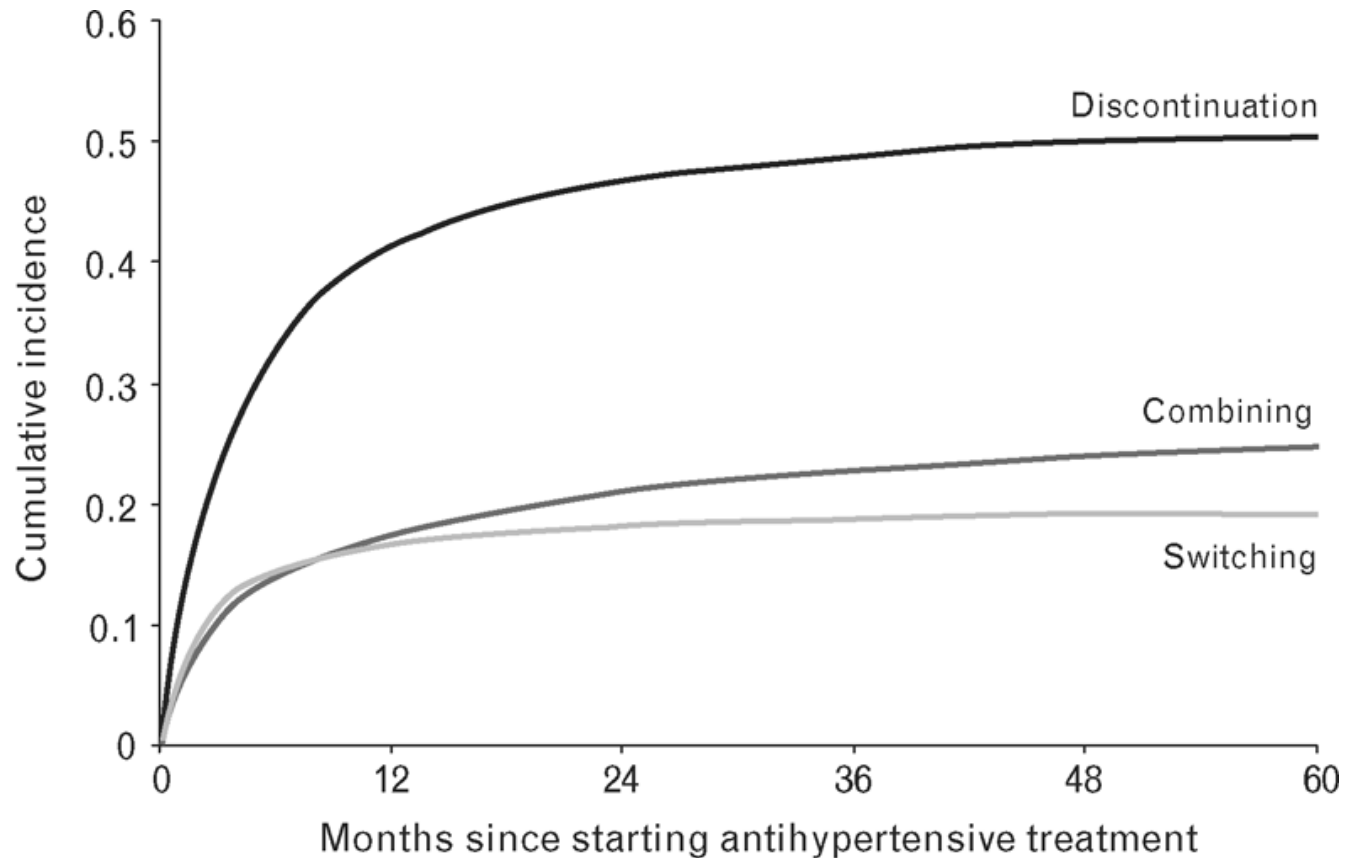

*Intraclass Correlation Coefficient quantifies the variability in patient outcome that is attributable to within-physician variability and quantifies the overall magnitude of the class effect. Which physician attribute is associated with patient outcome is determined by the parameters retained in the multi-level model.

Waarom starten met combinatietherapie?

- Snellere BD controle
- Additief BD verlagend effect (*ACCOMPLISH*)
- Pten die niet snel terugkomen
- Motiveert pten die verandering van therapie aanzien als falen van de behandeling
- Vangt inertia van geneesheren op (de probabiliteit van behandeling aan te passen voor graad 1 – 2 en 3 HT bedraagt resp. 20 – 32 – 40% (*D Berlowitz et al,*)
- Minder nevenwerkingen (*Fogari et al, J Hum Hypertens 2007*)
- Goedkoper
- Vergroot therapietrouw (# en duur) (*Chapman R et al, Arch Int Med 2005; Bloom et al, Clin Ther 1998; Corroa et al, J Hypertens 2008*)

40% van de patiënten komt NOOIT om een hernieuwing

Cumulative incidence of modification of initial monotherapy: discontinuation from any antihypertensive agent, combination with another class of antihypertensive agents, and switching to another class of antihypertensive agents.

De enige doeltreffende medicatie is degene die genomen wordt door de patiënt

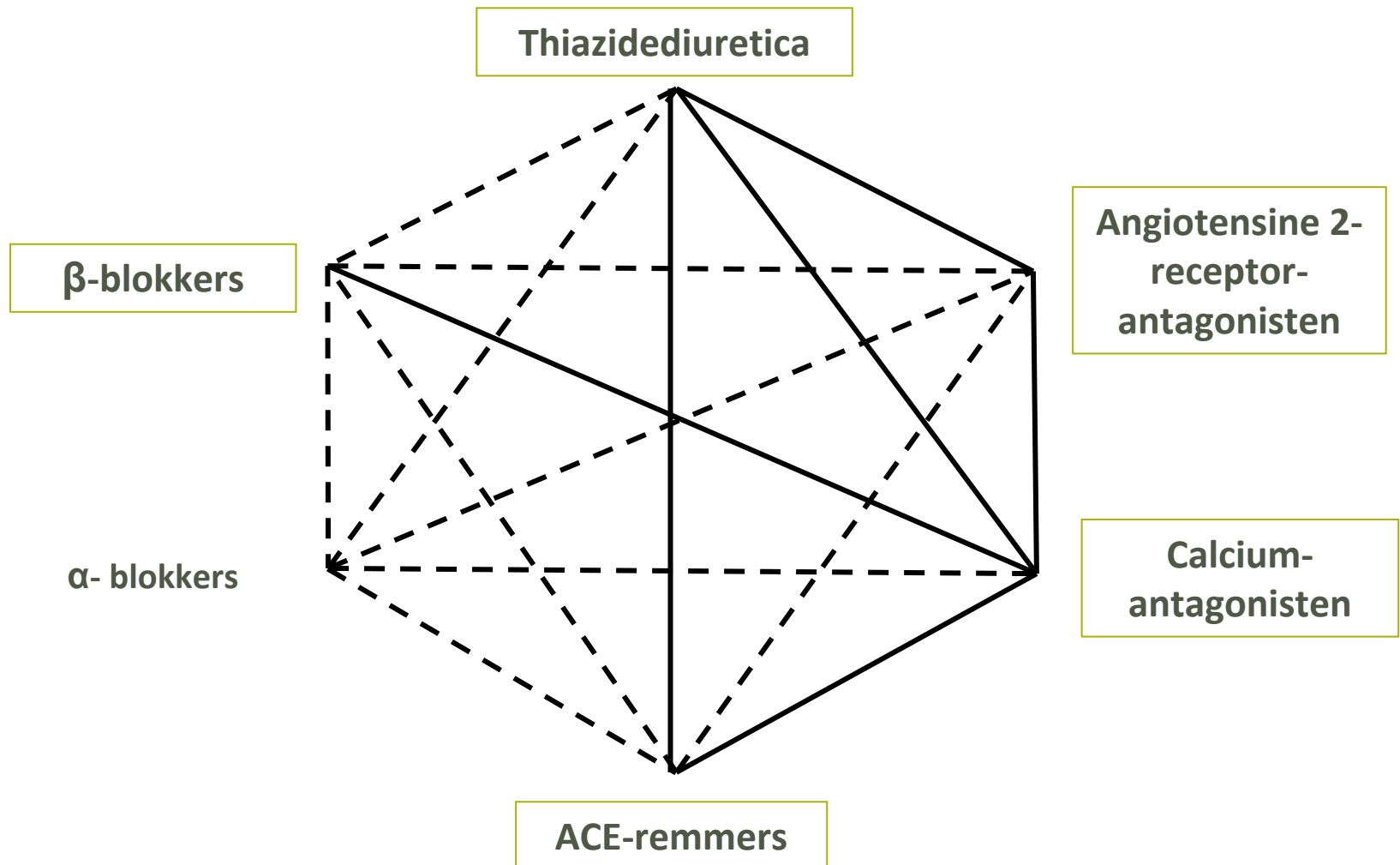
- Het aantal patiënten dat na 1 jaar nog op de zelfde medicatie staat is ~ type medicatie (*Bloom et al, Clin Ther 1998*):

Type antiHT	% patiënten
ARB	64
ACEI	58
CCB	50
β -B	43
Hctz- diur	38

- Initiële antihypertensivum (*Corrao et al, J Hypertens 2008*)

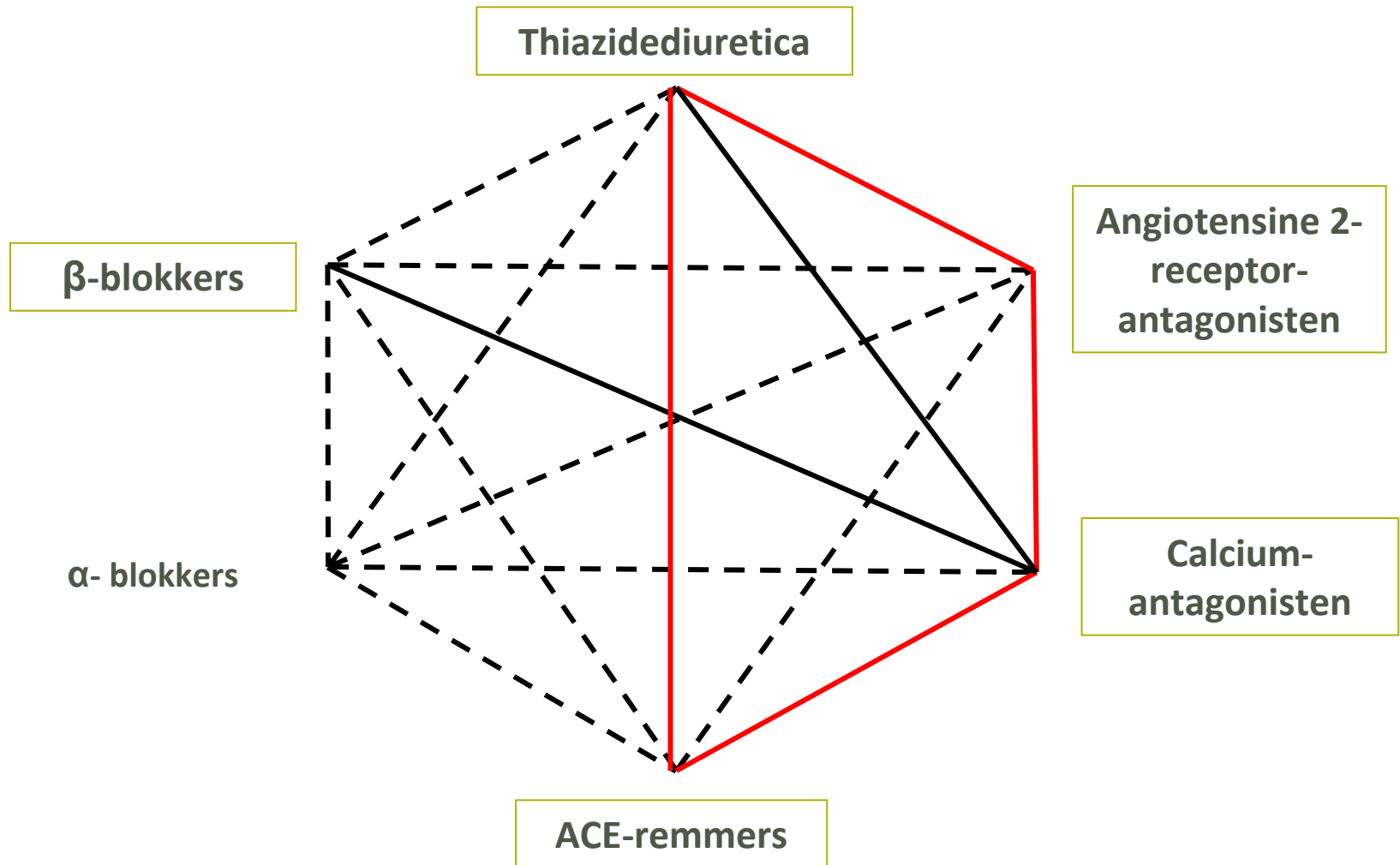
Type antiHT	HR (95% CI)
ACEI	1.00 (ref)
ARB	0.92 (0.9-0.94)
CCB	1.08 (1.06-1.09)
Diur	1.83 (1.81-1.85)
β -B	1.64 (1.62-1.67)
α -B	1.23 (1.20-1.27)

Mogelijke combinaties van verschillende klassen van antihypertensiva

De voorkeurscombinaties binnen de algemene hypertensieve populatie worden weergegeven als dikke lijnen. De kaders geven geneesmiddelenklassen weer met bewezen nutteffect in gecontroleerde interventiestudies.

Mogelijke combinaties van verschillende klassen van antihypertensiva

De voorkeurscombinaties binnen de algemene hypertensieve populatie worden weergegeven als dikke lijnen. De kaders geven geneesmiddelenklassen weer met bewezen nutteffect in gecontroleerde interventiestudies.

Vaste triple combinaties!

RAAS-blokker

+

CCB

+

DIUR

↓ SBD: – 50 mm Hg

BESLUIT

- Risicostratificatie
- Vroegtijdig behandelen (vóór sOS)
- Snelle BD normalisatie
- Combinatietherapie